

หรือแย้งต่อ
พระราชบัญญัติ
ญัตติดังกล่าวพระราชบัญญัติ
ตรา ๑๗๖
มาตรา ๕๓
วรรคสามรัฐวิสาหกิจ
อาณาจักรไทย
คสาม

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์โกเมน ภัทรภิรมย์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑๓ - ๑๔/๒๕๔๑

วันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๑

เรื่อง ประธานวุฒิสภาและประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งความเห็นของสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. ตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย

ประธานวุฒิสภาได้ส่งความเห็นของสมาชิกวุฒิสภา จำนวน ๑๒๗ คน ซึ่งเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. ตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามมาตรา ๒๖๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และประธานสภาผู้แทนราษฎรได้ส่งความเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๖๖ คน ซึ่งมีความเห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามมาตรา ๒๖๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ที่ประธานวุฒิสภาและประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งมาให้วินิจฉัยนั้น เป็นเรื่องเดียวกัน เพราะมีข้อเท็จจริงเดียวกัน และข้อกฎหมายอย่างเดียวกัน ส่วนร่างพระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. ก็มีข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายทำนองเดียวกันกับร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. จึงให้รวมพิจารณาเรื่องดังกล่าวที่ประธานสภาทั้งสองส่งมาเป็นเรื่องเดียวกัน

ข้อเท็จจริงปรากฏตามเอกสารที่วุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎรส่งมาว่า

๑. ร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.

สภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติเมื่อวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๔๑ เห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ซึ่งคณะรัฐมนตรีและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้เสนอ และส่งให้วุฒิสภาพิจารณา วุฒิสภาได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัตินี้เมื่อวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๔๑ และได้แก้ไขเพิ่มเติมมาตราต่าง ๆ ให้สมบูรณ์ขึ้น และเนื่องจากร่างพระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่

รัฐธรรมนูญรับรองไว้แต่มิได้ระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนี้ไว้ตามมาตรา ๒๕ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ จึงได้เพิ่มเติมระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนี้ไว้ในคำปรารภ ดังนี้

“โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ เพื่อเป็นการส่งเสริม สนับสนุน และคุ้มครองระบบสหกรณ์ กับทั้งเป็นกฎหมายเกี่ยวกับการจำกัดเสรีภาพในการรวมกันเป็นสหกรณ์ หรือกลุ่มเกษตรกร เพื่อคุ้มครองประโยชน์ส่วนรวมของประชาชน และเพื่อมิให้มีการผูกขาดตัดตอน ในทางเศรษฐกิจ ประกอบกับมาตรา ๔๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้ โดยการตราเป็นพระราชบัญญัติ”

เมื่อสภาผู้แทนราษฎรได้รับร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวคืนมาจากวุฒิสภา สภาผู้แทนราษฎร ได้ประชุมเมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ และมีมติไม่เห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมของวุฒิสภา จึงได้มีการตั้งคณะกรรมการร่วมกันเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวตามมาตรา ๑๗๕ (๓) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ต่อมาคณะกรรมการร่วมกันได้พิจารณาแล้วเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมของวุฒิสภา โดยได้แก้ไขเพิ่มเติมคำปรารภเป็นดังนี้

“โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ อันมีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดเสรีภาพในเคหสถาน และการจำกัดเสรีภาพในการรวมกันเป็นสหกรณ์หรือกลุ่มเกษตรกร ซึ่งมาตรา ๓๕ และมาตรา ๔๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย”

เมื่อวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎรได้รับร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. พร้อมทั้งรายงานผลการพิจารณาของกรรมาธิการร่วมกันแล้ว วุฒิสภาได้ลงมติเมื่อวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๕๑ เห็นชอบกับร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ที่คณะกรรมการร่วมกันเสนอ แต่สภาผู้แทนราษฎรลงมติเมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๑ ไม่เห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ที่คณะกรรมการร่วมกันเสนอ จึงเป็นผลให้ร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวถูกยับยั้งไว้ ตามมาตรา ๑๗๕ (๓) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แต่โดยที่ร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน สภาผู้แทนราษฎร จึงอาศัยมาตรา ๑๗๖ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ยกร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ขึ้นพิจารณาใหม่ในวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๑ และลงมติยืนยันร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎรด้วยคะแนนเสียง ๒๑๓ คะแนน ซึ่งมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร แต่โดยที่ร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎรมิได้มีข้อความที่ระบุบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล อันจะ

เป็นการ
ด้วยเสีย
ปรับปรุง
บางประ
หรือกลุ่ม
แห่งราช
พระมา

แรงงาน
วุฒิสภา
ให้แก้ไข
วุฒิสภา
แก้ไขเพื่
ร่างพระ
วุฒิสภา
แรงงาน
ไม่เห็นช
แรงงาน
ต่อมาเน
สภาผู้
ของรัฐ
ขึ้นพิจาร
มากกว่า
พระราช
บทบัญญัติ
เป็นการ
ในวันเด

ไว้ตามมาตรา
กรตรากฎหมาย
ม สนับสนุน
เป็นสหกรณ์
กขาดัดตอน
ติให้กระทำได้

เป็นการไม่ชอบด้วยมาตรา ๒๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงได้ลงมติในวันเดียวกัน
ด้วยเสียงข้างมาก ๑๕๔ ต่อ ๒๔ ให้เพิ่มเติมบทบัญญัติขึ้นใหม่เป็นมาตรา ๓ ทวิ ซึ่งภายหลังมีการ
ปรับปรุงเลขมาตราเป็นมาตรา ๔ มีข้อความว่า “พระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติ
ของประการเกี่ยวกับการจำกัดเสรีภาพในเคหสถาน และการจำกัดเสรีภาพในการรวมกันเป็นสหกรณ์
หรือกลุ่มเกษตรกร ซึ่งตราขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๓๕ และมาตรา ๔๕ ของรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย” เข้าในร่างเดิมแล้วส่งไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อ
พระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย

๒. ร่างพระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ.

ผู้แทนราษฎร
เพิ่มเติมของ
ตามมาตรา
เห็นชอบด้วย
การเกี่ยวกับ
มเกษตรกร
ได้โดยอาศัย

สภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติเมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ เห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติ
แรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. ซึ่งคณะรัฐมนตรีและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้เสนอ และส่งให้
วุฒิสภาพิจารณา วุฒิสภาได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวเมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๕๐ โดยลงมติ
ให้แก้ไขเพิ่มเติม และได้ส่งคืนให้สภาผู้แทนราษฎร สภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่
วุฒิสภาได้แก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวเมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๐ และลงมติไม่เห็นชอบด้วยกับการ
แก้ไขเพิ่มเติม จึงได้มีการตั้งคณะกรรมการร่วมกันขึ้นพิจารณา เมื่อคณะกรรมการร่วมกันพิจารณา
ร่างพระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. เสร็จแล้ว ได้นำเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรและ
วุฒิสภาพิจารณา วุฒิสภาได้ลงมติเมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ เห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติ
แรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. ที่คณะกรรมการร่วมกันเสนอ แต่สภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติ
ไม่เห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวเมื่อวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๕๑ จึงเป็นผลให้ร่างพระราชบัญญัติ
แรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. ถูกยับยั้งไว้ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๗๕ (๓)
ต่อมาเมื่อพ้นกำหนดเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่วุฒิสภาส่งร่างพระราชบัญญัตินี้คืนไปยัง
สภาผู้แทนราษฎรแล้ว เมื่อวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๑ สภาผู้แทนราษฎรจึงอาศัยมาตรา ๑๗๖ วรรคหนึ่ง
ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ยกร่างพระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ.
ขึ้นพิจารณาใหม่ และสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติยืนยันร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎรด้วยคะแนนเสียง
มากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร แต่โดยที่ร่างเดิมของร่าง
พระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. ของสภาผู้แทนราษฎร มิได้มีข้อความที่ระบุ
บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล อันจะ
เป็นการไม่ชอบด้วยมาตรา ๒๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย สภาผู้แทนราษฎรจึงได้ลงมติ
ในวันเดียวกันด้วยเสียงข้างมากให้เพิ่มเติมบทบัญญัติขึ้นใหม่เป็นมาตรา ๓ ทวิ ซึ่งภายหลังมีการปรับปรุง

ทั้งรายงาน
เห็นชอบกับ
มติเมื่อวันที่
กรรมการ
(๓) ของ
กษบัญญัติ
มาจักรไทย
มติยืนยัน
อนสมาชิก
ความที่ระบุ
อันจะ

เลขมาตราเป็นมาตรา ๔ มีข้อความว่า “พระราชบัญญัตินี้เป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดเสรีภาพในเคหสถาน และการจำกัดเสรีภาพในการรวมกันเป็นสมาคม สหภาพ สหพันธ์ สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร องค์การเอกชน หรือหมู่คณะอื่น ซึ่งตราขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๓๕ และมาตรา ๔๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย”

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้ส่งร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ที่สภาผู้แทนราษฎรได้เพิ่มมาตรา ๔ เข้าในร่างเดิมไปยังเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เพื่อนายกรัฐมนตรีดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๕๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว จึงมีประเด็นที่จะต้องพิจารณาวินิจฉัย ดังนี้

๑. การที่สภาผู้แทนราษฎรได้เพิ่มมาตรา ๔ ของร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ภายหลังจากที่สภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติยืนยันร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๑๗๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว จะเป็นเหตุให้ร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและเป็นผลให้ร่างพระราชบัญญัตินี้ตกไปตามมาตรา ๒๖๒ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือไม่

๒. มาตรา ๑๒๑ ของร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๔๕ หรือไม่

๓. การที่สภาผู้แทนราษฎรได้เพิ่มมาตรา ๔ ของร่างพระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. ภายหลังจากที่สภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติยืนยันร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๑๗๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว จะเป็นเหตุให้ร่างพระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. เป็นร่างพระราชบัญญัติที่ตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและเป็นผลให้ร่างพระราชบัญญัตินี้ตกไป ตามมาตรา ๒๖๒ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือไม่

พิจารณาแล้วในประเด็นที่หนึ่ง การตรากฎหมายมีข้อพิจารณาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๖๕ มาตรา ๑๗๒ มาตรา ๑๗๔ มาตรา ๑๗๕ มาตรา ๑๗๖ มาตรา ๕๓ มาตรา ๕๒ และมาตรา ๕๐

ตามข้อเท็จจริงดังกล่าวข้างต้น ร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ได้ดำเนินการมาโดยชอบตามลำดับจนถึงขั้นสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติยืนยันร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎรด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรแล้ว จึงอยู่ในขั้นตอนการตรากฎหมายตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๖ ซึ่งบัญญัติว่า

“ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่ต้องยับยั้งไว้ตามมาตรา ๑๗๕ นั้น สภาผู้แทนราษฎรจะยกขึ้นพิจารณาใหม่ได้ต่อเมื่อเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันได้ล่วงพ้นไปนับแต่วันที่วุฒิสภา

ผู้ติบางประการ

กรม สหภาพ

โยธาธิการ

สภาผู้แทนราษฎร

การต่อไปตาม

ด้วย ดังนี้

พ.ศ.

๑๗๖ ของ

ตราขึ้นโดย

มาตรา ๒๖๒

รัฐธรรมนูญ

กิจสัมพันธ์

มาตรา ๑๗๖

กิจสัมพันธ์

จะเป็นผลให้

ทย หรือไม่

ณาจักรไทย

๕๒ และ

าโดยชอบ

งมากกว่า

กฎหมาย

๑๗๕ นั้น

วุฒิสภา

ส่งร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นคืนไปยังสภาผู้แทนราษฎร สำหรับกรณีการยับยั้งตามมาตรา ๑๗๕ (๒) และนับแต่วันที่สภาใดสภาหนึ่งไม่เห็นชอบด้วย สำหรับกรณีการยับยั้งตามมาตรา ๑๗๕ (๓) ในกรณีเช่นว่านี้ ถ้าสภาผู้แทนราษฎรลงมติยืนยันร่างเดิมหรือร่างที่คณะกรรมการร่วมกันพิจารณาด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรแล้วให้ถือว่าร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นเป็นอันได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา และให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๕๓

ถ้าร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่ต้องยับยั้งไว้เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน สภาผู้แทนราษฎรออาจกร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นขึ้นพิจารณาใหม่ได้ทันที ในกรณีเช่นว่านี้ ถ้าสภาผู้แทนราษฎรลงมติยืนยันร่างเดิมหรือร่างที่คณะกรรมการร่วมกันพิจารณาด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ให้ถือว่าร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นเป็นอันได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา และให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๕๓”

ดังนั้นเมื่อสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติยืนยันร่างเดิม คือร่างที่สภาผู้แทนราษฎรเสนอต่อวุฒิสภาด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรแล้ว มาตรา ๑๗๖ ให้ถือว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา จึงต้องถือว่าร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎรเป็นร่างที่ได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๖ ให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๕๓ ซึ่งบัญญัติว่า

“ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่ได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายภายในยี่สิบวันนับแต่วันที่ได้รับร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นจากรัฐสภา เพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย และเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับเป็นกฎหมายได้”

จึงเห็นได้ว่าร่างเดิมของร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ซึ่งเป็นร่างที่ได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาแล้วทำนั้นเป็นร่างที่นายกรัฐมนตรีจะนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย และประกาศในราชกิจจานุเบกษาใช้บังคับเป็นกฎหมาย แต่ปรากฏตามหนังสือสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ด่วนที่สุด ที่ สผ ๐๐๐๘/๗๕๑๐ ลงวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๑ ถึงเลขาธิการคณะรัฐมนตรี แจ้งว่า

LIRT

“ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๐ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๓๐ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพุธที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๑ สภาผู้แทนราษฎรได้กร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวขึ้นพิจารณาใหม่ แล้วลงมติยืนยันร่างเดิมที่สภาผู้แทนราษฎรให้ความเห็นชอบแล้วด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของ จำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร จึงถือว่าร่างพระราชบัญญัตินี้เป็นอันได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาตามมาตรา ๑๗๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

เนื่องจากร่างพระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการที่เป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของ ประชาชน สภาผู้แทนราษฎรจึงได้ลงมติให้เพิ่มมาตรา ๓ ทวิ ในร่างพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ เพื่อให้ เป็นไปตามมาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๓๕ (๑) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

จึงเรียนยืนยันมติของรัฐสภาพร้อมด้วยร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวเพื่อนำขึ้นทูลเกล้า ฯ ถวาย เพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย ประกาศใช้บังคับเป็นกฎหมาย ตามความในมาตรา ๕๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยต่อไป”

หนังสือฉบับนี้เป็นการยืนยันว่า สภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติให้เพิ่มมาตรา ๓ ทวิ ซึ่งภายหลัง มีการปรับปรุงเลขมาตราเป็นมาตรา ๔ เข้าในร่างเดิม โดยมีได้ผ่านการพิจารณาของวุฒิสภา แล้วส่ง นายกรัฐมนตรีเพื่อนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย ประกาศ ใช้บังคับเป็นกฎหมาย

การที่สภาผู้แทนราษฎรเพิ่มบทบัญญัติมาตรา ๔ เข้าในร่างเดิมภายหลังจากที่ลงมติยืนยันร่าง เดิมของสภาผู้แทนราษฎรแล้ว เป็นการไม่ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๗๖ ที่ให้ถือว่าร่างเดิมเป็นอันได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา และให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๕๓ เพราะร่างที่มีการเพิ่มบทบัญญัติมาตรา ๔ นั้น มิได้ผ่านการพิจารณาของวุฒิสภา จึงถือไม่ได้ว่า ร่างพระราชบัญญัตินี้เป็นร่างที่ได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา เพราะตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๕๐ รัฐสภาต้องประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ร่างพระราชบัญญัตินี้จึงไม่อาจ ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๕๓ ได้ ทั้งยังไม่ถูกต้องตามมาตรา ๕๒ ที่บัญญัติว่าร่างพระราชบัญญัติ จะตราขึ้นเป็นกฎหมายได้ก็แต่โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภาอีกด้วย

โดยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงวินิจฉัยว่า ร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ... ได้ตราขึ้นโดย ไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๗๖ ประกอบกับมาตรา ๕๓ มาตรา ๕๒ และมาตรา ๕๐ ร่างพระราชบัญญัตินี้จึงตกไปทั้งฉบับตามรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๖๒ วรรคสาม

LIR

เล่ม
รัฐ
องค์
กฎหมาย
อันดี
เกษตร
สหกร
ให้มา
นำบท
ที่จำกั
ตามปี
มาตร
เพื่อรั
ในทาง
ในการ
ของร
มาตร
พ.ศ.
รัฐ
พ.ศ.
ทั้งฉบับ
สหกร
มาตร

ประเด็นที่สอง มาตรา ๑๒๑ ของร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. จัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ หรือไม่นั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๔๕ บัญญัติว่า

“บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันเป็นสมาคม สหภาพ สหพันธ์ สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร องค์การเอกชน หรือหมู่คณะอื่น

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อคุ้มครองประโยชน์ส่วนรวมของประชาชน เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันมิให้มีการผูกขาดตัดตอนในทางเศรษฐกิจ”

ส่วนร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. มาตรา ๑๒๑ วรรคสอง บัญญัติว่า “ให้กลุ่มเกษตรกรที่ได้จดทะเบียนเป็นกลุ่มเกษตรกรมาแล้วเป็นเวลาสามปี ขึ้นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งเป็นสหกรณ์ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนด หากไม่ดำเนินการภายในกำหนดเวลาดังกล่าวให้นายทะเบียนกลุ่มเกษตรกรส่งเลิกกลุ่มเกษตรกรนั้นและตั้งผู้ชำระบัญชีขึ้นทำการชำระบัญชี โดยให้นำบทบัญญัติในหมวด ๔ ว่าด้วยการชำระบัญชีมาใช้บังคับโดยอนุโลม”

จึงเห็นได้ว่า มาตรา ๑๒๑ วรรคสอง ของร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. เป็นบทบัญญัติที่จำกัดเสรีภาพบุคคลในการรวมตัวเป็นกลุ่มเกษตรกร เพราะให้กลุ่มเกษตรกรที่จดทะเบียนอยู่ได้เพียงสามปี หลังจากนั้นต้องจัดตั้งเป็นสหกรณ์ มิฉะนั้น จะถูกนายทะเบียนส่งเลิกกลุ่มเกษตรกรนั้น และมาตรา ๑๒๑ วรรคสองนี้ก็มีได้เป็นกฎหมายเฉพาะเพื่อคุ้มครองประโยชน์ส่วนรวมของประชาชน เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือเพื่อป้องกันมิให้มีการผูกขาดตัดตอนในทางเศรษฐกิจ ตามมาตรา ๔๕ วรรคสองของรัฐธรรมนูญ ที่ให้มีการออกกฎหมายจำกัดเสรีภาพในการรวมตัวเป็นกลุ่มเกษตรกรได้แต่อย่างใด ดังนั้น จึงเห็นว่าบทบัญญัติมาตรา ๑๒๑ วรรคสองของร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. เป็นบทบัญญัติที่มีข้อความขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติมาตรา ๔๕ ของรัฐธรรมนูญ แต่เป็นข้อความที่มีได้เป็นสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. นี้ จึงมีผลเพียงให้เฉพาะข้อความที่ขัดหรือแย้งนี้ ตกไปตามมาตรา ๒๖๒ วรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แต่โดยที่ได้วินิจฉัยประเด็นแรกแล้วว่า ร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ร่างพระราชบัญญัตินี้จึงตกไปทั้งฉบับตามมาตรา ๒๖๒ วรรคสามแล้ว ข้อความในมาตรา ๑๒๑ วรรคสอง ของร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. จึงตกไปพร้อมกันด้วย

ประเด็นที่สาม การที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติด้วยคะแนนเสียงข้างมาก เพิ่มเติมบทบัญญัติมาตรา ๔ หลังจากที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติยืนยันร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๑๗๖

แล้วนั้น เป็นการตรากฎหมายที่ไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ร่างพระราชบัญญัติแรงงาน
รัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. จึงตกไปทั้งฉบับตามมาตรา ๒๖๒ วรรคสาม ด้วยเหตุผลเดียวกันกับกรณี
ของร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.

โดยเหตุผลดังได้พิจารณาข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า ร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. และร่าง
พระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. ตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย ร่างพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับนี้จึงตกไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
มาตรา ๒๖๒ วรรคสาม

ศาสตราจารย์โกเมน กัทรภิรมย์
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

